

nos, a poznato je da zagorac ako mu samo iuba sredstva dopuštaju, ne otvara ni cigle brazde a da ne upotriebe tri i četiri jarma volova, a da ih toliko zapregne za gonjenje kola ma koliko lagahna i na male daljine; kako smo pak vidjeli, govoreći o livadama i pašnjacima, on obično nemari da poveća, a u obće, nije mu poznato, kako da razumno postupa sa pašnjacima i livadama; o znamenitosti gojenja dobrih krmnih bilina, o urednomu timarenju blaga u stali, nema, može se reći ni pojma, dočim se, uz rjedke iznimke, ne stara da priskrbi ikakvo zaklonište ili utočište svojoj marvi, koja ljeti izložena osamljenim pašnjacima, kamenitim i razkrčitim, izvrgnuta svakoj nepogodi i božjem vremenu, primorena da trpi žedju, a osudjena zimi da svedj gladuje, ako ne skapa, nosi na sebi biljeg najizrazitijeg nazadovanja. Pridoda li se svemu ovomu da se stočarski proizvodi ne upotriebe nego na način skroz prvobitni, a da se većim dielom troše, mora se priznati da je gojenje i timarenje stoke ovdje u pokrajini baš takvo kako sam ga gore opisao.

Na nadopunjenje stanja našeg stočarstva, treba još opaziti, da, usljed podnebnih i poljodjelskih prilika zemlje, ovece imaju najveću znamenitost napram drugim životinjama, pošto ih po zadnjem popisu, ima ne manje od 61·16 glava na svako 100 ha. ukupne površine i 99·20 na svako 100 ha. poljodjelske površine napram 7·19 dotično 10·72 glava goveda i 19·7 dotično 28·6 glava velikog zuba, kako je bilo opaženo u poglavlju obradnjivanje tla.

I zbilja, broj je ovaca u Dalmaciji veći nego u ijednoj drugoj pokrajini Carevine, čiji je prosjek od 10·61 na svako 100 ha. ukupne površine i od 17·32 na svako 100 ha. poljodjelske površine; broj je goveda naprotiv veoma niži onome što imaju druge pokrajine, dočim prosjekom u Carevini ima 30·5 glava na 100 ha. ukupne površine, i 46·98 na 100 ha. površine agrarno upotrebljene, Dalmacija broji jedva 7·3 dotično 10·7 glava. Broj je krava osobito posve nizak, pošto dopire do 231 glavu na svaku 1000 glava goveda, dočim prosjekom u Carevini imademo 492 glave na svaku 1000. To je najaiži broj što bilježe pokrajine u Carevini, izmedju kojih Dalmacija u tom pogledu zauzimalje zadnje mjesto, tim više što je on ovo zadnjih deset godina pretrpio obaljenje od 11·2%, što je svakako imalo činit očutiti u ovo zadnjih pet godina nepovljan utjecaj na gojenje goveda, pa, kad bi imalo sliediti, išlo bi se u susret kobnom preokretu za naše poljodjelstvo, jer je broj krava već preveć malešan, a svakako nedostatan da zadovolji i preograničenim i prečednim zahtjevima poljskog gospodarstva.

Napram broju krava, veoma je visok ili zanago pretjeran onaj bikova, pošto dolazi jedan bik na četiri krave i na jednu junicu,